

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA
FILIAL DE L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

Carrer del Carme, 47
08001 Barcelona

Núm. 209
Desembre 2008

QUÈ CAL SABER?

L'ARTICLE PERSONAL

En la major part dels dialectes catalans es fa servir un article davant dels **noms de persona** en els contextos informals. L'article **en/na** és l'**article personal** més representatiu, i en el català de les illes Balears s'utilitza de manera exclusiva, tant per a noms masculins com femenins, mentre que en el català central s'empra juntament amb l'article **el/la**. Tradicionalment, en el català central s'usa **en** davant dels noms masculins que comencen per consonant i **el** davant dels noms masculins que comencen per vocal (amb l'article apostrofat, és clar). En el cas dels noms femenins, es fa servir normalment **la**, en forma plena o apostrofada, segons escaigui. Així, un parlant del català central escriu **en Roger**, **l'Enric**, **la Maria** i **l'Aina**. En les darreres dècades s'ha observat, especialment en els parlars més urbans, com el de Barcelona, la substitució de l'article **en** per **el** en els noms masculins que comencen per consonant. Pel que fa al català occidental, a la meitat nord es fa servir oralment la forma **lo** per al masculí, i al País Valencià no es fa servir cap article davant dels noms de persona, encara que sí que s'utilitza sovint **el/la** amb els **sobrenoms**.

Encara que, en català, l'ús de l'article personal no es considera en cap cas un vulgarisme (com ocorre en l'espanyol), sí que denota un context de familiaritat. Per això, no l'hem de fer servir amb els **personatges històrics** ni amb els **personatges importants**, especialment si no són catalans. Així, doncs, no hem de dir **en Darwin** o **en Newton**, com podem trobar escrit de vegades, sinó **Darwin** o **Newton**, sense cap article. En el cas de personatges catalans, podem usar l'article si en parlem dins d'un context de familiaritat o col·loquial: **en Margalef va ser professor meu**. Els **personatges de ficció**, en canvi, porten article com els noms catalans: **en Jack**, **la Susan**.

Històricament, l'article **en/na** ha tingut un altre ús com a **tractament de respecte**, sobretot en relació amb els personatges històrics catalans. En aquest cas, es tracta d'una **fórmula de cortesia**, com pot ser **senyor** (de fet, **en/na** provenen del llatí *dominus*, que significa 'senyor'), per bé que la inicial de l'article s'escriu en majúscula. Aquest ús arcaic no s'ha de confondre amb el de l'article personal habitual. El podem fer servir en casos com **El rei En Jaume** i **Na Violant d'Hongria**, però és més recomanable prescindir-ne: **El rei Jaume I** i **la reina Violant d'Hongria**. En el cas de persones contemporànies, hem de fer servir **senyor/senyora** (o no res) allà on l'espanyol empra *Don/Doña* i l'anglès usa *Mister/Mistress*: **El senyor Ricard Guerrero és el secretari científic de l'IEC** / **Ricard Guerrero és el secretari científic de l'IEC**.

Web de QUÈ CAL SABER?
<http://www.iecat.net/scb/saber.htm>